

Schriftlezing: Marcus 15:1-39

Tekst: Marcus 15:29-39

Ps. 88:1,4,8 (aanvangslied)
Ps. 35:1,8 (na Marcus 15:1-28)
Ps. 22:1,2 (na Marcus 15:29-39)
Ps. 22:3,5 (na pt. 1 van de preek)
Lb. 188:1,2 (na preek)
Ps. 22:10,13 (slotzang)

Gehouden te: Baflo; 02-04-10 (19.30 uur)

Thema: Gods Zoon sterft, door allen verlaten.

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

De hel is niet te filmen. Daarom doet God rond Golgota op goede vrijdag het licht uit. Een paar jaar geleden maakte de film 'The Passion of The Christ' van Mel Gibson heel wat tongen los in de christelijke wereld. Wellicht herinnert u zich dat. De film is morgenavond laat, 3 april, weer te zien op één van de commerciële zenders.

Argumenten voor en tegen de film en de verfilming van het lijden van de Heer Jezus werden in stelling gebracht.

Mág je dat lijden van Christus op die manier in beeld brengen? Mag je iemand het laten 'naspelen'? Dat waren een paar vragen, die besproken werden.

Kún je het toereikend in beeld brengen? Dat was een volgende vraag. Deze is makkelijker te beantwoorden dan de eerste vraag. Toereikend kan het nooit zijn, zelfs niet als je het lichamelijke lijden van onze Heer in beeld wilt brengen. Dus al helemaal niet het 'geestelijke lijden'. Om het zo maar even te noemen.

Maar dat kan ook niet in duizend preken over het lijden en sterven van Christus aan het kruis. Laat staan in deze ene preek op Goede Vrijdag. Nooit kunnen we toereikend beschrijven of verfilmen, wat Christus voor ons geleden heeft. Moeten we dus ook niet willen.

Want de hel is niet te filmen.

We kunnen alleen maar respecteren wat God de Heilige Geest zelf via de apostelen en evangelisten heeft verteld over dat lijden van de Heer.

Hier in Marcus 15 lezen we iets daarvan. In de andere evangeliën ook. Dezelfde dingen, maar soms ook andere. Het is verhoudingsgewijs heel sober. Tegelijk heel indrukwekkend.

Wat geschreven staat roept beelden bij ons op, onherroepelijk. De voorstelling van een dramatisch schouwspel. Zo noemt Lucas het in zijn beschrijving, Lucas 23:48. God de Heer heeft zelf laten zien hoe zwaar de Christus moest lijden. Maar niet te peilen is de helse diepte van dat lijden, van de godverlatenheid van onze Heer. En dat voor ons nota bene, om ons met God te verzoenen.

Het gaat hier om het lijden en sterven van Gods Zoon onder helse kwelling en pijn, lichamenlijk en geestelijk. Dat is inderdaad niet te filmen, maar ook niet te bepreken.

Marcus vertelt in zijn boek, dat Jezus Gods Zoon is. Dat laat hij in zijn laatste hoofdstukken niet los. Als het om het sterven van de Christus gaat laat ook Marcus uitkomen: zó sterft geen mens. Dit is uniek. In de verlatenheid en in de kracht van dit sterven.

Dat is voor ons evangelie, de goede boodschap van goede vrijdag. Ruig, snijdend, imponerend. Kruishout is niet gepolijst.

Ik vat de boodschap van tekst en preek zo samen:

Gods Zoon sterft, door allen verlaten.

We zien:

1. de spot is algemeen, (vs. 29-32)
2. God antwoordt niet, (vs. 33-36)
3. dit sterven is bijzonder. (vs. 37-39)

1. De spot is algemeen.

Marcus beschrijft de laatste dag van het lijden van de Heer Jezus bijna van uur tot uur. Via de ogen en de mond van Petrus, wiens prediking hij noteert.

Vijf keer noemt Marcus in dit hoofdstuk een tijdstip, waarop bepaalde dingen gebeuren, Laten we maar even kijken.

Vers 1: "*s Ochtends in alle vroegte...*" Dat is, zodra het licht begint te worden, zo om een uur of 6 of iets eerder. Dan valt het besluit om Jezus over te leveren aan Pilatus.

Vers 25: "*Het was in het derde uur na zonsopgang toen ze hem kruisigden.*" Dat is rond 9 uur 's morgens. In elk geval tussen 8 en 10 uur.

Onze tekstverzen noemen het zesde en het negende uur, begin en eind van de duisternis, die God zendt. Dat is rond 12 uur en 3 uur in de middag.

En dan nog vers 42: "*Toen de avond al gevallen was...*" Dat is 6 uur in de avond. Van 6 tot 6, dus twaalf uur.

De precisie van Marcus' beschrijving onderstreept het grote belang van het lijden en sterven van de Heer Jezus Christus. Het is God zelf die dit lijden aan zijn Zoon geeft, van uur tot uur. Dat moeten we vasthouden en benadrukken.

Jazeker, het zijn mensen die de Heer overleveren om gekruisigd te worden. De hoge raad van Israël heeft het vonnis uitgesproken. Pilatus heeft Jezus ter dood veroordeeld, hoewel hij Hem geheel onschuldig bevonden heeft. Romeinse soldaten hebben Jezus gekroond met doornen en hem een koningsmantel aangetrokken. Mensenhanden hebben de gesel gehanteerd en de spijkers aangereikt, waarmee Jezus aan de paal genageld werd.

Maar het gebeurde allemaal naar de Schrift, naar het plan van God over onze verlossing.

"Wij hebben een wet die zegt dat hij moet sterven, omdat hij zich de Zoon van God heeft genoemd." (Joh. 19:7)

Dat zeiden de Joodse leiders tegen Pilatus na diens verklaring van onschuld bij Jezus. Hier draait het bij Jezus' sterven om. Hij is Gods Zoon. Daar ligt – ik zei het al – ook het accent in Marcus' vertelling.

Op dit punt zet de lastering en de spot van de voorbijgangers en van de Joodse leiders in. Hierop spitst het zich toe in alle hels venijn.

"De voorbijgangers keken hoofdschuddend toe en dreven de spot met hem: 'Ach, kijk nu toch eens! Jij die de tempel afbreekt en in drie dagen weer opbouwt, red jezelf toch door van het kruis af te komen.'" (vs. 29,30)

Net als eerder voor het Sanhedrin duikt hier het punt van de afbraak van de tempel en de opbouw van een nieuwe tempel weer op. Dat is in deze dagen en uren blijven rondzingen. Het zal wel uit de zitting van de Hoge Raad naar buiten gekomen zijn. Gelekt.

De voorbijgangers hebben wel de klok horen luiden, maar ze weten niet waar de klop hangt.

Jezus bedoelde met deze woorden inderdaad over zijn goddelijke macht te spreken. Hij had het immers over een tempel niet met handen gemaakt, die Hij zou laten verwijderen. Iets dat zonder mensenhanden gemaakt wordt, is het eigen werk van God.

Dat hebben de Joden heel goed begrepen.

Nu gaan ze daarmee spotten, nu ze zien dat deze Jezus aan het kruis hangt. Ze doen alsof ze Hem bewonderen.

"Ach, daar is die Jezus, die zegt Gods Zoon te zijn. We hebben een goed advies voor je. Gebruik nu die goddelijke macht van je om jezelf te redden. Je was toch de Zoon van God, nou dan..... Dan kan je toch ook zelf wel van het kruis afkomen. Je kon toch binnen drie dagen een nieuwe tempel neerzetten! Toe nou..... Jezus van Nazaret de Zoon van God? Kijk Hem hangen!"

Lastertaal, zo typeert Marcus dat terecht. Want ze geloven er geen steek van, dat Jezus goddelijke macht heeft. Dat ontkennen ze juist met hun spot.

"Gods Zoon aan een kruis, dat is toch bespottelijk....."

De leiders van het volk zijn geen haar beter dan die toevallige voorbijgangers en ramptoeristen. Ze praten er – misschien achter de schermen – opgelucht en spottend over.

"Anderen heeft hij gered, maar zichzelf redden kan hij niet; laat die messias, die koning van Israël, nu van het kruis afkomen. Als we dat zien, zullen we geloven!" (vs. 31,32)

Voor hun gevoel hebben ze reden om opgelucht te zijn. Hun doel is bereikt: Jezus hangt! Ze zijn gerustgesteld. Zichzelf kan Hij niet redden. Jezus' macht is beperkt en zij hebben er voor gezorgd, dat het volk dat ook kan constateren. Hij hangt aan het kruis als een machteloze en dat is het bewijs van de onwaarheid van zijn pretentie. Zijn kapsones zijn voorbij: "De gezalfde, de koning van Israël....." Gelogenstraft door hun toedoen.

Tot dan toe hebben ze de schijn opgehouden objectief te zijn. Dat mocht van hen als leidende figuren en kerkelijke rechters verwacht worden. Nu hoeft het niet meer en kunnen ze onder elkaar heerlijk de spot met die Jezus drijven.

Zullen ze echt geloven in Jezus, als Hij van het kruis afkomt? Geen sprake van. Er is geen haar op hun hoofd, die het werkelijk voor mogelijk houdt dat Jezus van het kruis afkomt. Daarom kunnen ze vrij spreken over geloven in Hem. Dat hoeven ze toch niet, denken ze.

Zo voegen ze zich in de steeds breder wordende kring van spotters om het kruis.

Eerst waren er de soldaten, die openlijk een spottende vertoning maakten van deze zogenaamde Koning. Ze maakten een koningsmantel, zetten Hem een kroon op, zorgden voor een koninklijke erewacht op de weg naar het kruis. Dan zijn er de voorbijgangers, vervolgens de Joodse leiders.

En, om de zaak compleet te maken, zelfs de twee medekruiselingen van Jezus gaan meedoen, onvoorstelbaar. Marcus vertelt: *"Ook de twee andere gekruisigden beschimpten hem."* (vs. 32^b)

Wel weten we uit Lucas' verhaal, dat de ene misdadiger zich daarvan heeft bekeerd en aan Jezus vergeving heeft gevraagd. Marcus vertelt dat niet. Hij ontkent het ook niet. Het is hem er om te doen dat de spot met Jezus werkelijk algemeen was. Wie er ook maar langs kwam, wie er ook maar bij was. – Jezus' bekenden en leerlingen uitgezonderd. – Ze dreven de spot met deze 'Koning van de Joden', met deze Nazoreeër, die zei Gods Zoon te zijn.

Op die manier neemt men afscheid en afstand van Jezus. Men verwerpt Hem als de Messias. Men ziet Hem hangen en laat Hem hangen. *"Want een gehangene is door God vervloekt."*

"Wij kunnen Hem hier op aarde, onder Gods volk, niet meer gebruiken. God moet zich er maar mee redden," moeten de spotters gedacht hebben.

Wie een ander bespot, trekt een muur van verwijdering en vijandschap op tussen zich en de ander. Jezus komt zo steeds meer in het isolement te hangen, van alle mensen verlaten.

Zijn leerlingen zijn nergens te zien. Zijn volk trekt zijn handen van hem af en heeft een grote mond tegen hem.

*"Luid klinkt de goddeloze spot
van hen die opstaan tegen God.
Zij knarsen tegen mij hun tanden
en wrijven zich al in de handen."* (Ps. 35:8, berijmd)

Zo zong David het al. We kunnen hier ook een andere psalm noemen, die hier in vervulling gaat. In Psalm 22 heeft Gods Zoon David al laten zeggen:

*"Maar ik ben een worm en geen mens,
door iedereen versmaad, bij het volk veracht.
Allen die mij zien, bespotten mij,
ze schudden meewarig het hoofd:
'Wend je tot de HEER! Laat hij je verlossen,
laat hij je bevrijden, hij houdt toch van je?'"* (Ps. 22:7-9)

Zo hangt de Zoon van God aan het kruis te midden van algemene spot. En Hij vervult de raad van God. Zo wil God het.

Maar deze spot is het voorportaal van de hel, zou je kunnen zeggen. En dat is niet te filmen. Want wat is er nu grievender en pijnlijker dan spot en laster? Wat komt dieper uit de duisternis vandaan?

Alleen dat Jezus door God verlaten wordt, dat gaat nog dieper. Als God niet meer antwoordt en het licht uit doet.

[zingen: Ps. 22:3,5]

2. God antwoordt niet.

Gods Zoon sterft, door allen verlaten.

We zien vervolgens: God antwoordt niet.

"Op het middaguur viel er een duisternis over het land, die tot drie uur aanhield."
(vs. 33)

Hoe die duisternis is ontstaan en hoe diep de duisternis was wordt niet verteld. Het kan pikgedonker geweest zijn, maar ook schemerdonker, als bij een normale volledige zonsverduistering.

Het hele Joodse land krijgt er mee te maken op dat moment. Het hele gebied, waarover aan Jezus het koningschap wordt toegeschreven. 'De Koning der Joden' staat boven zijn kruis.

Iedereen merkt dat er iets bijzonders gebeurt. De lucht trekt helemaal dicht. De zon wordt verduisterd, maar het is geen normale zonsverduistering. Dat kan niet, want rond het paasfeest is het volle maan.

Toch is deze duisternis er in de eerste plaats voor Jezus. Want die duisternis zegt Hem: "God doet het licht uit." Het is voor Hem een teken uit de hemel.

Jezus hangt daar omgeven door de spot van alle kanten. "Hij moet maar eens bewijzen, dat Hij de Zoon van God is." De Joden verlangen een teken..... Zoals zo vaak.....

Maar God doet het licht uit. Geen enkele reactie komt er uit de hemel. God trekt zich ook van Hem terug. De aarde wil Hem niet meer hebben. De hemel trekt ook dicht voor Jezus.

Geen stem komt er uit de hemel. Geen engel om Hem kracht te geven. Zoals in Getsemané nog wel. Drie uren lang geen taal of teken. Geen lichtpunt te zien vanuit de hemel. Dat zet een streep door elke verwachting die er vaag bestaan zou kunnen hebben. Geen enkel teken.

God antwoordt niet. Hij laat zijn Zoon hangen te midden van de goddeloze spot. Hij laat de hel toe tegen Jezus op te rukken in alle hevigheid. De spot wordt zodoende lijden uit de hand van God. Van Hem komt het Jezus toe, drie eeuwig durende uren lang.

God antwoordt niet. Dat voelt Jezus. Dat zegt Hij ook. Hij roept het luid, zodat iedereen in de buurt het horen kan: *"Eloi, Eloi, lema sabachtani."*

Op dit uiterst bewogen moment valt de Heer Jezus terug op zijn moedertaal. Gods Zoon schreeuwt tot zijn Vader in de taal van zijn moeder.

"Mijn God, mijn God, waarom hebt u mij verlaten?"

Dat zijn ook de eerste woorden van Psalm 22. In zijn hels diepe nood haalt Jezus deze woorden bewust aan. Hij wil hiermee allen bereiken. De spotters en de leerlingen, de soldaten en de vrouwen bij het kruis. En God zijn Vader.

Wat is de klacht van David? Wat is de klacht van Davids Zoon om drie uur op de Goede Vrijdag? Hoe is Jezus door God verlaten?

Dat wordt ons duidelijk als we Psalm 22 één vers verder lezen.

*"'Mijn God!' roep ik
overdag, en u antwoordt niet,
's nachts, en ik vind geen rust." (Ps. 22:3)*

"*U antwoordt niet.*" Dat verklaart de stilte. God verbreekt alle communicatie voor een periode van drie uren.

God antwoordt niet. Dat gevoel hebben christenen ook wel eens in de nood van hun leven, onder vijandschap en spot. Dan lijkt de hemel gesloten en is alles donker.

Geen schreeuw lijkt door te dringen tot de hemel, laat staan dat er antwoord komt.

Op Golgota is dat echt zo bij de Heer Jezus, Gods Zoon.

God antwoordt niet, terwijl de spot huizenhoog opklinkt.

Onvoorstelbaar zwaar lijden is dat. Jezus moet het echt helemaal alleen volhouden in zijn geloof en met zijn vertrouwen op God. Volledig verstoken van contact met zijn Vader.

Geeft Jezus dan zijn pretentie op? Houdt Hij het er voor gezien om Gods Zoon te zijn? Geen sprake van. Hij handhaaft dat volop. Hij verklaart luid en duidelijk dat dit schriftwoord vervuld wordt. Hij geeft uit de schriften commentaar bij de ingevallen duisternis.

Jezus weet: God grijpt niet meer in. Het lijden komt uit Gods hand.

Maar in de nood, onder het lijden en de algemene spot laat Jezus van zijn kant God niet los. Hij blijft vertrouwen. "Mijn God..." zegt Hij. En Hij houdt vast aan Gods woord.

Want wie het begin van Psalm 22 aanhaalt, mag / moet ook verder lezen en verder zingen. Hij komt ook uit bij de woorden: "*U hebt mij geantwoord!*" (vs. 21) Daarvan is niets te merken in die drie uur. Maar het komt wel. De psalm zegt het zelf. Maar dat verzacht het lijden niet.

Jezus' schreeuw tot God maakt geen einde aan de spot. Het leeft weer op zelfs. "*Zie, Hij roept Elia,*" zeggen de omstanders. Ze spotten: "De Messias roept om zijn voorloper. Hoor je dat? Laat die Hem redden." Of een ander, in spot daar tegen op biedend: "*Wacht, laten we eens zien of Elia komt om hem eraf te halen.* Laten we eens kijken of Elia hem van het kruis komt afnemen om Hem te begraven." De spot herleeft.

"Wacht Jezus nog op een bijzondere gebeurtenis? Laten we eens kijken. Een hulpbehoevende Messias roept om zijn voorman," maken de omstanders, de soldaten ervan. Wat een schik!

Maar het lachen en spotten zal hen vergaan. Op zeer korte termijn. Want hier sterft niet zomaar een kruiseling. Niet iemand zoals die andere twee. Nee, hier sterft Jezus, de Christus, de Zoon van God.

3. Dit sterven is bijzonder.

Gods Zoon sterft, door allen verlaten.

We zien ten slotte: dit sterven is bijzonder.

Marcus vertelt: "*Maar Jezus slaakte een luide kreet en blies de laatste adem uit.*" (vs. 37) Het is dan al weer licht geworden. God heeft het licht weer aangedaan en daarmee van zijn kant de communicatie hersteld. Maar dat betekent nu ook het einde van Jezus' leven. Hij zal definitief niet zelf afkomen van het kruis.

Jezus sterft. Dat laat Hij horen ook. Want dat moet heel de wereld weten. Het is een bijzonder sterven.

Hij geeft niet in het wilde weg een luide schreeuw. Jezus laat een groot stemgeluid horen en blaast op die manier de adem uit. Met volle kracht, ongebroken, roept Jezus duidelijk verstaanbare woorden.

Marcus vertelt niet wat Jezus zei. We mogen denken aan het zesde kruiswoord: "*Het is volbracht.*" En vooral ook aan het zevende: "*Vader, in uw handen beveel Ik mijn geest.*"

Het is Marcus niet te doen om die woorden zelf, maar om de manier, waarop Jezus sterft. Koninklijk, zelfbewust. Hier sterft inderdaad de Zoon van God. Zo kan geen gewoon mens sterven.

Jezus legt zelf zijn leven af. Hij gaat bewust de dood binnen. Want Hij weet, dat dit nu de wil van God is. God heeft Hem dat duidelijk gemaakt in de voorbije uren. En in het weer laten schijnen van de zon. Zo wordt dit sterven het sluitstuk van het lijden van Jezus.

Het bijzondere karakter van dit sterven bevestigt God door een teken uit de hemel. Nu wel.

"En het voorhangsel van de tempel scheurde van boven tot onder in tweeën." (vs. 38)

Het aardse heiligdom wordt opengegooid, maar niet door mensenhanden. God zelf doet het. Hij begint met de scheur bovenaan het tempelgordijn. De priesters, die op dat moment in de tempel zijn, in het heilige – het negende uur is het uur van het reukoffer – zijn er getuigen van. Zo wordt het ook snel bekend.

God zelf scheurt het gordijn, dat Hij heeft laten ophangen tussen het heilige en het heilige der heiligen. Zo maakt God zelf de weg naar het hemelse heiligdom open. Jezus, Gods Zoon, opent die weg door zijn kruisdood. Jezus baant de weg waarlangs nu heel het volk van God, iedere gelovige als priester mag gaan naar de troon van God.

Daarmee maakt Gods Zoon zelf een einde aan de oude bedeling. Hij doet de oude overgaan in de nieuwe, met een nieuwe manier van eredienst. De bloedige offerdienst kan verdwijnen, nu het offer van Gods eigen Zoon gebracht is.

Dit is een strak appèl op de Joodse leiders om te geloven. Het blijkt dat Hij de Zoon van God is. God legitimeert zijn offer en breekt de hemel open. Want er is betaald voor de schuld van het volk.

Gods Zoon sterft door allen verlaten. Zijn dood is een bijzonder sterven. Tot die conclusie komt ook de hoofdman van het executiepeloton. Hij onderbreekt de spot van zijn ondergeschikten, als hij ziet hoe Jezus sterft.

"Werkelijk, deze mens was Gods Zoon," zegt hij. "Deze mens was wel Gods Zoon. Men had de spot met Hem gedreven: Hij, de Zoon van God? Ja, inderdaad. Zijn sterven bewijst het.

Van onverdachte zijde vindt dat erkenning.

Zoon van God is deze mens. Niemand minder dan Hij sterft hier. Een koninklijke dood. Jezus, de Zoon van God. Voor zijn volk.

Door de woorden van de hoofdman valt ineens een helder licht op heel dit gebeuren. Jezus sterft zoals Hij is en steeds heeft gepreikt.

Dat is van de grootst mogelijke betekenis voor ons. Want zo is de weg naar God weer geopend voor ons. Zo worden wij gered.
Indrukwekkend, wat een evangelie, die boodschap van Goede Vrijdag! Je raakt er nooit op uitgekeken. Hoor en geloof!

Amen.